

LIBANAN
QUOTIDIEN ARMÉNIEN
Place des Canons
Rue d'Italie No. 9
Directeur Responsable
M. ADJEMIAN
Պատասխանատու Տնօրեն
Մ. ԱԶԷՄԻԱՆ
Բաժանարար Երկ. Այսօր
Տեղական 250 125 Ս.Գ.
Մուրիս 300 150 »
Արևմտյան 130 51 Ֆր
Անթիպ 6 3 Տոլ

ՈՒՐՐԱԹ
19
ՍԵՊՏ. 1924
ՀԱՅԻ Red. «Libanan»
BEYRUTH (SYRIE)

ԱՆԿԱՍ ՀԱՅԱԹԵՐԹ

ایمان

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱՎՈՒԻ ԵՐԵՔԱՐԹԻ ԵՒ ՈՒՐՐԱԹ ՕՐԵՐԸ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՇԵՐԱՅԻՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐ

“ՓԻՒՆԻԿ” ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒՆԵՐՈՒՆ

Վաշի մշակը իր գործը գրի թէ լինուց:

Սոս օրէն կրթական մշակները գործի պիտի սկսին հայ մանկուոյժ մը ստուորական պահանջը լրացնելու համար:

Տարբեր տարրան մէջ յաջորդաբար տեղի ունեցող երկրական դէպքերը հարկէր հաջորդաբար մտադր կեանքեր հնաձեւէ կազմը պատճառ եղան որ վերադարձումը սերունդ մըն ալ վարժարանէ դուրս:

Վիշ չին անոնց թիւերը որ նախնական կրթութիւն մը անդամ ստանալու առիթ չունեցան:

Իրենց ծնողաց վաղահաս կորստեամբ շատեր փոքր հասակի մէջ ընտանիք ապրեցնելու պարտականութեան տողէ դուրս ելան, զարդի մասին խորհելու ժամանակն անգամ չունին:

Եհայա պատարը լրացնելու համար Լաւրայայի և Եւթարիկայի մէջ տեղեկութեան գիշերային վարժարանները որոնց տարածումը արձագանգը երբեք մինչեւ մեզ կը հասնի:

Վիշերային վարժարան. իսկապէս բարեբար դուրս մըն է որ մեծ պակաս մը լը լրացնելու կոչում ունի:

Եզգերու քաղաքակրթութեան սանդղակը տոյն ազգերու տեղական պայմաններուն միջավայրի պահանջներուն հետ միշտ համամատական է:

Այս օր կրնայ որ անալ թէ մեր նոր սերունդը պատերազմի բերումով մտաւորական զրկանքի մը ենթարկուցաւ, եթէ այս կզգանք, պէտք է նաեւ ընդանք թէ որովք են այն միջոցները որ այդ զրկանքը դարմանելու կը ծառայեն:

Մեր նախնի հայրենիքին մէջ կը բնակեցան հայաբնակները մը կզգայինք երբ մեր հայրենասիրտուն և մեր մտաւորական մակարդակին վրայ փոքր անխաբի մը կը նետենք:

Բայց այսօր մեր գլխուն պայծած փոթորիկները և միջավայրի փոփոխումով մեր նոր հայրենասիրտունը դրացնութիւնը համեմատութեան նոր ձեւ մը տուած են ու կշիռը այլեւս դէպի մեր կողմը չի հակիր:

Վիշերային դպրոցը անգամ մըն ալ իր անհրաժեշտութիւնը զգալի կընէ որպէսզի կարենանք տոկալ տնտեսական բազմապահանջ պայքարին:

Վաղէ առաջին տնտեսական կարգ մը զգաւորութիւններ միանան գիշերային դպրոցներու քայլումը ամբողջական դաստիարակութեան համար:

Նախ սա բանք թէ մանր մանր զգաւորութիւններ կրնան դնուիլ բայց անոնք մեր երեստարողութեան գիշերային դպրոցներու հանգէպ ցոյց տուած տաք վերաբերումին ի տես մէկի մէկի ամենայն դիւրութեամբ պիտի հաւելին Միակ զգաւորութիւն մը կայ, տեւալ սա է թէ մեր երեստարողները պիտի կրնան հրաժարիլ արձարաններու տպականայ օգէտ Լճէ այս զգաւորութիւնը! Եւթարիկայի, ամէն զգաւորութիւն կը հարթուի ու մեր մտ օրէն կը մանիլ առիթը կունենանք մեր սերունդներուն մէջ արձանագրելու:

20 30 գիշերային դպրոցներ, ինչու և ինչպէս:

Ինչու. հոս հարկ կզգանք յիշենք թէ գիշերային դպրոցներու կարիքը այնքան մեծ է որ ցոյց տրուած թիւերն անգամ պակաս կրնան ըլլալ միայն Պէյրութի համար, որովհետեւ մեծ պիտի չեն կրնար ստեղծել տնտեսական շինութեամբ 200-300 աշակերտներ մէկ շէնքի մը մէջ հասարակութեան համար: Վարժարանի յովանածութիւնը նկատի առնելով լաւ է որ ամէն թաղ ունենայ իր գիշերային վարժարանը ու քիչ թուով աշակերտներ մէկ երկու ուսուցիչներով համեմատ լաւ ծառայութեամբ բերման: 20-30 մը կրնան բոլորիլ:

Ինչպէս. բոլոր ալ գիտենք որ տեղ տայ մէջ 20-30 հայրենակցական միութիւն գոյութիւն ունի: Միջոց ի հարկէ իրենց ժողովներուն համար մէյմէկ զբաղմունք ունին որ կրնան ծառայեցը ներքին դատարան գիշերային դասընթացքի. եթէ պէտք տեսնեն, սենսկ մըն ալ կրնան վարձել:

Ինչպէս կը տեսնուի, համեմատ է ծրարգրելը որուն տրոյնքը բարեբար ազգայնութիւն կրնայ ունենալ հայ անհատին վրայ:

Հայրենակցական վարժարանը վրայ մեծ պատասխանատւութիւն կը ծանրանայ թէ անոնք դպրոցական սա ներկայ շրջանին հետ համընթաց չի քաղցնեն գիշերային վարժարանները ուր յաճախող երեստարողը թէ կազմաւորւած արձանագրութեան անբարոյական միջոցներուն և թէ ներկայ դարու պահանջած ուսման եւ կրթութեան կրկնակի գէշերով գինաւ, աւելի հաստատ քայլերով կը նետուի կեանքի պայքարին մէջ ուր յաջորդութիւնը արժանիքի միայն կապաւ:

Մենք կը կարծենք թէ հայրենակցական միութիւնները ասկէ աւելի գոյլիլը դրոժ մըն կրնար տեսնել ներկայիս մանկերուն մէջ:

Շատեցաւ իրենց հաշիւը իրենց և վերջ:

Եթէ մեր արամարանութեան նետել պէտք ըլլար, Թրանսական կեդրոնական կառավարութիւնը, հայ ժողովուրդին օգնել ու գործընդունելու համար շէնքը 25,000 ֆր. չէր տալագրեր: Եթէ մեր արամարանութեամբ գործել պէտք ըլլար, նախ Անդիանայի Զորքի ներկայ աշխատաւորական կառավարութեան. բայց մենք կը տեսնենք որ միայն հոսանքներու բոլոր պետերը քաղաքական և գիտական մեծ գէշերով, առանց նկատումի, կը գործեն իրենց կառավարութեան հետ, առանց աշխատաւորականները ընտրելու, իրենց ժողովուրդին ապագայ դարաւոր իրաւունքները պաշտպանելու. և իրենց կառավարութիւնները զօրացնելու նպատակով, Իրենց այս ընթացքը, ծանաղագրութեամբ, աշխատաւորականներու թմբակահարութիւն և անոնց գործակալութիւն չեն ներկայացնել:

Ռամկ. Ազատականներ անհատներ և զիրքի համար ձգտողներ կանուանեն Դաշնակցականներ: Բայց անոնք հաշտ եղած են ու իրենց ընտրութիւնը իրենց սկզբունք ընդունած են: Հետեւեալը զիրքը դրուելու ու է ձեռք տուած չունին. միայն Դաշնակցական կանուանով կը զրոյն, քանի որ մեր յետին նպատակին մէջ յաջողիլ կ'ուզէ:

Ձեր յետին նպատակն ալ որոշ է, նախ ձեզի հետ ազգայնական քաղաքականութեան սոսոկաւորութիւնը կուզէ, ներկայ յայտնի կառավարութեան դէմ լարելով. քանի որ դուք մեր բախտաւորութեան համար կը հաւանդեք, Ռամկ. Ազատականներուն միջոցով անոնց պաշտպանութիւնը վայելել կուզէ. երկրորդ ներկայ յայտնի կառավարութեան թշնամի ձգելու ձեռք մտնելով կուզէ. որով երեստի և հայ ժողովուրդի մէջ ատելութիւն սերմանելով միութեան ընդունելու անհրաժեշտ պիտի լինի յաջող ցնէք: Ռամկ. Ազատական սկզբունքը, արդէն չի ներքին որ շինարարական շրջանին հետեւի մեր քաղաքականութեան:

Պարտնքը. մեր պատմութեան սեւ էջերէն էլ մ'ալ կ'ուզենք. բարեկեցութեան ունեցէ՞ք միջոց: Սապահատիք, ընկեր Ռաւելութի և իմաստականներու հետ համարութեանց, մեր հերոս ընկերները այլևս այլ միջոցներով ստիպելիք հետնալ մեր շարքերէն, զանոնք կ'ուզուտ. Անգլ. հրամանատարին խաղաղութեան վրդովիչ և ջարդարաններ ներկայացնելով, որոնց մէջ իր կուրծքը գիտական պատմութիւններու կողմէ շքանշաններով զարգացուած: Զօրավար Անդրանիկ կենդանի վկան է, որուն գիտական ներքին կողմնակցութեամբ, բանտարկեցիք և սպաննեցիք: Սակայն միջոցներ: Զօրավար Անգլանիկը մեր ճակատամարտի Առաջին սիւնն է: Վարկաւորեցիք զայն Դաշնակցութեան շինարարութեան հետ. անուանելով. Արեւմտահայաստանի դաշնագրութիւնը կընդգրկէ, մեր ընկերներու: Ռամկ. Վարդէս, Անգլանիկը և հարկէր հաշարաւոր հայերու գալիքներուն արեւոտ ձեռքերը սեղմելով:

Ձեր մտքերը և ընկերները չեն զոյգու:

Հանրապետութիւնը ամէն տեսակ վտանգներէ զերծ է յայտարարել անմիջապէս վերջը, քանիչ տուիք մեր անխնայութեամբ և անքաղաքականութեամբ, որ զաւելու արեւմտ կերտած է:

Փոխանակ Բեազիմ Գարապէթի ղեկավարելու և անոր ղեկավարութեամբ մը արձակուելու, անոնց քանակութեամբ զենքեր ու 5-6 հարկէր թնթաթիւներով ամացած կարօն պէս բերդաքաղաք մը յանձնելիք:

Տեղի տուիք Մոսաւֆա Բէմալ փաշայի հետադարձը նախորդ Անգլ. վարչապետին թէ «չնորմալ եմ արեւմտ մեր ձեռք զենքերուն համար որովհետեւ անոնք այսօր իմ ձեռքս անցած են» Զանգեզուրի և Վարաքաղի մէջ ալ եղբարայական կոնքեր մը զենքի 10 հազարի մօտ մեր եղբայրներուն արեւմտ մէջ խեղդուելուն պատճառ եղաք:

Այլևս ալ գաղութներու մէջ Հայ Հանրապետութեան անունով հանգանակութիւններ ըրիք և Եպիսկոպոս վարդապետութեամբ ծախսելիք ու հաշիւ չի կցիք ներկայացնել ազգին:

Ձեր անհատները ցոյց տուած Ռամկ. Ազատականները կառավարութիւնը մեր ձեռքերով կառավարուած միջոցներ, իրենց թեան հանգանակութիւն ձեռնարկեց, դուք առանձին հանգանակութիւն ըրիք: Մեր Դաշնակցականները իրաւը, Անգլ. կարմիր իսպի միջոցներ և անոնք սիրով ողջունեցին: Լիւիս Ռամկ. Ազատականները ամէն տեսակ շինարարական աշխատութիւններու ընտան են, դուք փոխանակ միանալու և ոյժ տալու, ձախողեցնելու նպատակով և մեր ձեռնարկը ի նպատակ Դաշնակցական շարքերու գործածելու համար առանձին ձեռնարկներու սպառ. միացած կարմիր իսպի ալ հոս գտնուելիք: Անա մեր բերքով ձեզ կը դառնանք. մեր գործողութեան կը զգաւորութեան անհատները, որովք են իրական յայտնիները, որովք են ծանաղագրութիւնները, որովք են լրանուցող շրջանները:

«Պիւնիկ»ի պատասխանատու պարտներ, դուք մեր ընդ թիւերու աղտոտ պայքարէն վարակուած, մեր թիւերի միջոցաւ հոս ալ սկսաք պայքարը երկար ժամանակէ ի վեր. բայց ընթացողներս ձեզի չափ դատողութիւն ունինք և կը հետեւեցը ուրիշ թիւերու ընթացանքներուն. կրնանք ճշդ-ղիլ թէ Ռամկ. Ազատականները չեն ունեցած և պիտի չունենան մեր սեղիք. բայց դեռ այսօր իսկ կը տեսնենք, արտասանմանի և տեղույս մեր օրկաններու տխուր և սեղիքաւորները:

Ձեր բոլոր օրկաններով ներկայ Հայ Հանրապետութիւնը, սեղիքներով կը պատկերացնէք. հոս Ռուս Դաշնակցականներու մէկ նահանգը, ընտանակութեան և խղճութեան վայել. վարչապէս զօրեց ցոյց կուտաք: Ռուսներն ինչ է մեր Ստեփանյանի և Սիւլայանի շրջանին ձեռնարկած հանգանակութեան նպատակը. քանի որ այնչափ զէնք տեղ մէկ հոս, դուք զօրեց և. ինչու կը խաբէք զաղթականութեան հոս փոխադրելու նպատակով, խեղճ ժողովուրդին դրամները կը ժողվէք: Ձեր զրկելիքները պօշլիկներ են և կամ մեր մալիքներու ընկերներն են, ներկայ Հանրապետութիւնը մեր արամարանութեան տալիքները պայքարուած որ մեր հին աշխարհը քաղաքը: Բայց ինչպէս:

Վիկերը տնտ բնիկի Արշրունատեցիէ է, Պէյրութ, օթամ Բաղլիկն լու Վարը
Պէրը Աէրայի Կահի: